

Mile Tasić

XII TRIJENALE KERAMIKE

Jedna od najznačajnijih manifestacija u kulturi uopšte, a pogotovo u likovnom stvaralaštvu koju organizuje Moderna galerija LIKOVNI SUSRET jeste zapravo izložba keramike na nivou cele nam države koja se održava u trogodišnjem ritmu. Iza ovog značajnog kulturnog okupljanja pored već pomenute naše galerije kao suorganizator pojavljuje se Muzej primenjene umetnosti iz Beograda. Dvanaesti put, otvorena je ova dobra, ali što ne reći i prestižna izložba keramičkih ostvarenja na spratnom delu Rajhlove palate, pred velikim brojem posetilaca ali i autora–umetnika, likovnih kritičara, istoričara umetnosti, novinara. I ovo okupljanje nakon gotovo četiri decenije od osnivanja napravilo je određeni pomak ka boljem i aktuelnijem, ka napred, pa nas tako i uvodnik u katalogu za ovu izložbu koji potpisuje Olga Šram direktor Likovnog susreta podseća da je zahvaljujući velikim ulaganjima Opštine Subotica u poslednjih nekoliko godina restaurirana Rajhlova palata kojom prilikom je vraćen njen izvorni, raskošni izgled. Keramika proizvedena u čuvenoj Žolnai fabrici u Pečuju na ovom zdanju nakon mnogih godina zablislala je u punom sjaju. Dominantna uloga keramike u oblikovanju i ukrašavanju arhitekture secesije na ovom području najočitije je upravo na ovom zaštićenom spomeniku kulture od velikog značaja, remek delu Ferenc Rajhla. Kada je 1968. godine ustanova Likovni susret utemeljila prvi Trijenale keramike kao jednu od svojih stalnih manifestacija i otvorila je

oktobra iste godine, ništa nije izgledalo prirodnije nego da KUĆA OD KERAMIKE od tog dana postane stalni dom savremene keramike. Tako se eto i XII Trijenale keramike postavljeno pod keramičkim krovom potvrđenih tradicionalnih vrednosti nastavlja uz promociju novih i afirmaciju vrednosti i kreacije savremene umetničke keramike.

Tačnije, od 1974. godine uz Likovni susret iz Subotice se kao ravnopravni suorganizator ovog keramičkog što ne reći nadmetanja priključuje Muzej primenjenih umetnosti iz Beograda pa se i izložbene postavke obavezno organizuju u ova dva grada. I posle ovolikog niza godina izložba keramike kao organizovana državna manifestacija potvrđuje svoju vitalnost pre svega kroz afirmaciju same umetničke keramike dajući ne mali doprinos savremenoj primenjenoj ali sve više i likovnoj umetnosti, podstičući keramički dizajn, ali i podstičući okupljanja keramičara po umetničkim kolonijama. Trijenale savremene umetničke keramike tokom gotovo četiri decenije bilo je i ostalo jedino sveobuhvatno žirirano izlaganje domaće, savremene keramike na kojem se predstavljaju ipak najuspešnija dela i aktuelne tendencije, afirmišu mladi keramičari, uspostavljaju veze sa poznatim inostranim keramičkim centrima u Italiji, Danskoj, Mađarskoj.

Tako se ove godine nakon žiriranja na XII Trijenalu našlo 65 autora sa 100 eksponata od kojih su mnoga ambijentalne instalacije i kompozicije većih dimenzija, deo radova je zadržao tradicionalnu funkciju posude ali izvedenu na moderan i atraktivan način, nekoliko je u funkciji stolnih, zidnih ili stojećih lampi, veći broj kao reljefna slika prislonjena uz zid, najviše je onih koji svojom estetikom i lepotom ukrašavaju enterijer dok su možda naj-

traktivnija ostvarenja ona koja za temu imaju figuru, odnosno lik. Poseban deo ove velike postavke čini samostalna izložba keramičkih ostvarenja Jasmine Pečić laureata Velike nagrade prethodnog XI Trijenala keramike, te omaž keramičarima Marini Popović, Eleonori Bruk i Viđaji Njegomir preminulim za protekle 3 godine.

Ovog puta pak Velika nagradu Trijenala dodeljena je Biljani Milenović, dok su tri ravnopravne nagrade Trijenala dobili Olgica Kucina Jelić, naša sugrađanka Diana Tođeraš i Velimir Vukićević. Nagrada mladom izlagaču pripala je Tijani Šćekić. Otkupna nagrada Muzeja primenjenih umetnosti iz Beograda pripala je Radenku Adnađ, dok je otkupna nagrada Moderne galerije Likovni susret iz Subotice pripala već nagrađenoj Olgici Kucina Jelić. Nagradu ULUPUDS-a "Kokan Đorđević" dodeljena je Vojislavi Čitaković, Plaketu istog udruženja primila je takođe već nagrađena Tijana Šćekić, dok je nagradu UPIDIV-a dobila naša subotičanka Irena Tođeraš.

Grozdana Šarčević član Umetničkog saveta iz Novog Sada i potpisnik teksta u katalogu između ostalog govori da je dosledno kontinuitetu realizovanja Trijenala savremene umetničke keramike manifestacija ovovremenih dostignuća u domenima te dugovečne likovne discipline, vekovima merljivih perioda postojanja i njima primerenih načina likovnog izražavanja, ove godine se realizuje XII izložba Trijenala. Takođe prema ustaljenoj praksi, njena postavka se ostvaruje u izložbenim prostorijama osnivača ovog Trijenala, tj. u izložbenim prostorijama Likovnog susreta u Subotici, Muzeja primenjenih umetnosti u Beogradu, a do kraja tekuće godine možda i u izložbenim prostorima drugih gradova Srbije i Crne Gore saglasno praksi kakva se i ranijih godina praktikovala u okvirima razmena programa među srodnim institucijama. Ili iz drugih sličnih pobuda u radu realizatora Trijenala, a čemu se teži i ovog puta, ako se upriliče uslovi da se osim postavke centralne izložbe Trijenala, ostvare i svi njeni prateći sadržaji u skladu sa predlozima operativno angažovanih subjekata u realizaciji ovogodišnje manifestacije dostignuća u disciplini keramike, tokom poslednje tri godine kao njenih osnovnih sadržaja. Selekciju radova prijavljenih po Konkursu su obavili članovi Umetničkog saveta Trijenala i pri tome su se rukovodili kriterijumima selektovanja vrednosti zapaženih u prijavljenim delima, podrazumevajući tu i nagoveštaje mogućih odgoora na pitanja koja su u ovo SADA umetnosti uopšte nameću i posebno u rezultatima likovnih aktivnosti iz domena keramike, a u PROSTORVREMENU života i rada autora čija dela se predstavljaju široj kulturnoj javnosti u okviru ovogodišnjeg XII Trijenala keramike.

U svakom slučaju, postojanje raznovrsnosti poetike izloženih

dela i likovnih izraza njihovih autora dostojno je posebne pažnje i optimistički intoniranog zaključka u ovom uvodnom tekstu da će institucije – osnivači i do danas istrajni realizatori Trijenala savremene keramike imati snage da se izbore i za dugovečnost ove manifestacije u znaku raznovrsnosti njenih sadržaja. A naravno, da će i keramičari uspešno istrajavati u svojim kreativnim naporima i nastojanjima, podrazumevajući tu i odbranu SOPSTVA keramike kakvo god se ono operativno manifestovalo, kao i odbranu svojih prava na ispoljavanje sopstvenih i sofisticirano intoniranih sećanja na dugogodišnju istoriju keramike, na vidove kreativnog ispoljavanja izvorno personalnih ideja i emocija, inkorporiranje znakova lokalnih obeležja podneblja u kojem žive i rade u poetike svojih dela, kao i znakova svega drugog što podrazumeva sposobnost da se tom podneblju sredstvima kulture i snagom umetničkih izraza obezbedi svojevrsnost, a time se, ako ne spreči ono bar uspori i trivijalizacija umetničkih i kulturnih vrednosti u najneposrednijoj vezi sa tekućim tokovima razvoja keramike, a koje su u nizu poslednjih decenija XX veka u neperkinutom kontinuitetu bile i još uvek jesu, u žiži pažnje Trijenala savremene umetničke keramike. Pored Grozdane Šarčević Umetnički savet Trijenala keramike čine Antonija Dragutinović keramičar i profesor na Fakultetu primenjenih umetnosti u Beogradu, Ida Marinković Damjanović keramičar iz Beograda, Petar Šadi grafičar iz Subotice, Olga Šram istoričar umetnosti takođe iz Subotice i Biljana Vuković istoričar umetnosti iz Beograda.

Žiri pak koji je odlučivao o nagradama radio je u sastavu – Franko Bertoni ekspert Međunarodnog muzeja keramike iz Faenze u Italiji, Jasmina Pečić keramičar i rekosmo dobitnik Velike nagrade Trijenala sa prethodnog XI okupljanja i Janoš Probstner direktor Međunarodnog keramičkog studija iz Kečkemetu u Mađarskoj.

XII Trijenale keramike otvorio je Geza Kučera predsednik opštine Subotica. Na samom otvaranju ove manifestacije Olga Šram kao direktor institucije domaćina pozdravila je prisutne, predstavila goste i obelodanila i uručila priznanja. Ovaj umetnički praznik prati dobar katalog sa reprodukcijama u boji koje je uradio fotograf Mikloš Hever, dok je katalog grafički oblikovao Miroslav Jovančić.

Na kraju pomenimo još jednom sjajnu reprezentaciju subotičkih keramičara koja nas je dostojno predstavila na ovom prestižnom umetničkom susretu, to su: Magdolna Kalmar, Đuro Đorđe Maravić, Eržebet Šinković, Diana Tođeraš, Irena Tođeraš i Lajoš Vekonj.